

2016

SANSKRIT

(General)

Paper : 6.1

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions : 1×10=10

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) The work on poetics written by Daṇḍin is
Kāvyaṅprakāśa / Kāvyaṅdarśa / Dhvanyāloka.

(Strike out the right word)

দণ্ডীয়ে লিখা অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰখনিৰ নাম 'কাব্যপ্ৰকাশ' /
'কাব্যাদৰ্শ' / 'ধ্বন্যাংলোক' ।

(শুদ্ধ শব্দটো বাছি উলিওৱাঁ)

(b) What is the title of the First Chapter of the
Daśakumāracarita prescribed as your text?

তোমাৰ পাঠ্যৰূপে নিৰ্দিষ্ট 'দশকুমাৰচৰিত'ৰ প্ৰথম উচ্ছ্বাসৰ
নাম কি ?

(2)

(c) Who is the hero of the *Daśakumāracarita*?

‘দশকুমাৰচৰিত’ৰ নায়ক কোন ?

(d) The *Daśakumāracarita* has two main parts—
পূৰ্বপীঠিকা and _____ .

(Fill up the blank)

‘দশকুমাৰচৰিত’ৰ দুটা প্ৰধান ভাগ আছে—পূৰ্বপীঠিকা আৰু
_____ .

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(e) Give an equivalent in Sanskrit for the word
‘शंकरगिरि’.

‘শঙ্কৰগিৰি’ শব্দটিৰ এটি সংস্কৃত প্ৰতিশব্দ দিয়াঁ।

(f) “पापे, भजस्व लोहजातिमजातचैतन्या सती।”

What do you mean by ‘पापे’?

‘পাপে’ শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

(g) “अन्तरितश्च तिरस्करिण्या विद्यया ... न्यरूपयत्।”

What do you mean by तिरस्करिणी विद्या referred to here?

ইয়াত উল্লেখ কৰা ‘তিৰস্কৰিণী বিদ্যা’ মানে কি বুজা ?

(h) Are the figures of speech indispensable in
poetry according to Viśvanātha Kavirāja?

বিশ্বনাথ কবিৰাজৰ মতে কাব্যত অলঙ্কাৰ অপৰিহাৰ্যনে ?

(3)

(i) पूर्णापमा has six / seven / eight varieties in total.

(Strike out the correct word)

পূৰ্ণোপমাৰ মুঠতে ছয় / সাত / আঠটা ভাগ আছে।

(শুদ্ধ শব্দটো বাছি উলিওৱা)

(j) Fill up the blank :

খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

साम्यं वान्द्यमवैधर्म्यं वाक्यैक्य उपमा _____।

2. Answer the following :

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) “अद्यैव क्षपावसाने विवाहनीया राजदुहिता।”

Who said so? Who is referred to as ‘राजदुहिता’? 2

এই বুলি কোনে কৈছিল? ‘ৰাজদুহিতা’ বুলি কাক উল্লেখ
কৰা হৈছে?

(b) “देव, दीयतामनुग्रहार्द्रं चित्तम्।”

Who said so? To whom was it said? 2

এইদৰে কোনে কৈছিল? কাক কোৱা হৈছিল?

(c) “स्थविरः स राजा जराविलुप्तमानचित्तो ... स्थातव्यम्।”

Who said so? Who is referred to as ‘स्थविरः
राजा’? 2

এইদৰে কোনে কৈছিল? ‘স্থবিরঃ ৰাজা’ বুলি কাক উল্লেখ
কৰা হৈছে?

(d) “अवसितश्च ममाद्य शापः।”

What ‘शाप’ is referred to here? 2

ইয়াত কি ‘শাপ’ৰ কথা কোৱা হৈছে?

(e) What do you mean by শ্রীতী উপমা? 2

শ্রীতী উপমা বুলিলে কি বুজা?

3. Translate any one of the following : 5

তলৰ যি কোনো এছোৱাৰ অনুবাদ কৰাঁ :

(a) दयित! त्वत्प्रसादादद्य मे चरितार्था श्रोत्रवृत्तिः। अद्य मे मनसि तमोपहस्तस्त्वया दत्तो ज्ञानप्रदीपः। पक्वमिदानीं त्वत्पादपद्म-परिचर्याफलम्। अस्य च त्वत्प्रसादस्य किमुपकृत्य प्रत्युपकृतवती भवेयम्।

(b) तस्मिन्नेव क्षणान्तरे हतो हतश्चण्डवर्मा सिंहवर्म-दुहितुर्वम्बालिकायाः पाणिस्पर्शरोगप्रसारिते बाहुदण्ड एव बलवदवलम्ब्य सरभसमाकृष्य केनापि दुष्करकर्मणा तस्करेण नखप्रहारेण।

4. “दण्डिनः पदलालित्यम्।”

Discuss the significance of this statement with examples from your text. 10

তোমাৰ পাঠ্যৰ পৰা উদাহৰণ দি উক্ত বচনফাঁকিৰ তাৎপৰ্য আলোচনা কৰাঁ।

Or / নাইবা

Give a summary of the portion of the *Daśakumāracarita* prescribed as your text.

তোমাৰ পাঠ্যৰূপে নিৰ্ধাৰিত ‘দশকুমাৰচৰিত’ৰ অংশটিৰ এটি সাৰাংশ লিখাঁ।

5. Answer any two of the following : 10×2=20

তলৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Define रूपकालंकार according to Viśvanātha. What is परम्परित रूपक? Discuss any one variety of the same with suitable example.

বিশ্বনাথৰ মতে ৰূপকালঙ্কাৰৰ সংজ্ঞা নিৰূপণ কৰাঁ। পৰম্পৰিত ৰূপক কাক বোলে? উপযুক্ত উদাহৰণসহ ইয়াৰ যি কোনো এটা প্ৰকাৰৰ আলোচনা কৰাঁ।

(b) Define उत्प्रेक्षा. What is वाच्योत्प्रेक्षा? Give an example of वाच्योत्प्रेक्षा and explain it.

উৎপ্ৰেক্ষাৰ লক্ষণ লিখাঁ। বাচ্যোৎপ্ৰেক্ষা কাক বোলে? ইয়াৰ এটা উদাহৰণ লিখি ব্যাখ্যা কৰাঁ।

(c) Define अर्थान्तरन्यास. What are its varieties? Discuss any one of them with apt illustration from your text.

অৰ্থান্তৰন্যাসৰ লক্ষণ লিখাঁ। ইয়াৰ প্ৰকাৰকেইটা কি কি? তোমাৰ পাঠ্যৰ পৰা উপযুক্ত উদাহৰণসহ ইয়াৰ যি কোনো এটা প্ৰকাৰৰ আলোচনা কৰাঁ।

(6)

6. Define and illustrate any two of the following :

5×2=10

তলৰ যি কোনো দুটাৰ উদাহৰণসহ লক্ষণ লিখাঁ :

অনন্বয়: ; দৃষ্টান্ত: ; নিদৰ্শনা ; তুল্যযোগিতা।

7. Determine and discuss the figure of speech in the following Ślokas (any one) :

5

তলৰ শ্লোকত থকা অলঙ্কাৰটো নিকাৰণ কৰি আলোচনা কৰাঁ
(যি কোনো এটা) :

(a) মধুর: সুধানদধর: পল্লবতুল্যোऽতিপেলব: পাणि:।

চকিতমৃগলোচনাभ्यां सदृशी चपले च लोचने तस्या:॥

(b) अनायासकृशं मध्यमशंकतरले दृशौ।

अभूषणमनोहारि वपुर्वयसि सुभ्रुव:॥

8. Elucidate the idea contained in the following :

10

তলৰ শ্লোককেইটিৰ ভাৱ মুকলিকৈ লিখাঁ :

(a) सर्वोपनिषदो गावो दोग्धा गोपालनन्दन:।

पार्थो वत्स: सुधीर्भोक्ता दुग्धं गीतामृतं महत्॥

(b) प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति जन्तव:।

तस्मात्तदेव वक्तव्यं वचने का दरिद्रता॥

(7)

Or / नाईवा

अस्ति वाराणस्यां कर्पूरपटको नाम रजक:। स चैकदा सपरिवारो
नैशभोजनं समाप्य निर्भरं प्रसुप्त:। तदनन्तरं तद्गृहद्रव्याणि हर्तुं चौर:
प्रविष्ट:। तस्य प्रांगणे गदर्भो बद्धस्तिष्ठति। कुकुरश्चोपविष्टोऽस्ति।

Read the above passage carefully and answer the following questions in Sanskrit :

ওপৰৰ অনুচ্ছেদটি ভালদৰে পঢ়ি তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ সংস্কৃতত
দিয়াঁ :

(a) कर्पूरपटको नाम रजक: कुत्र अस्ति?

(b) रजक: नैशभोजनं समाप्य किं कृतवान्?

(c) चौर: रजकस्य गृहं किमर्थं प्रविष्ट:?

(d) गदर्भ: कुत्र तिष्ठति?

(e) गदर्भेण सह क: उपविष्टोऽस्ति?

***